

TÜRKÇEDE “-MİŞ GİBİ YAPMAK”: -sIn EKI*

A. Mevhibe COŞAR*

Geliş Tarihi: Haziran, 2016

Kabul Tarihi: Eylül, 2016

Öz

Diller, en az çaba yasası, ihtiyaç, dil kontağı, alt katman etkisi, kurallaştırma vb. birçok iç ve dış faktörün etkisiyle değişir. Değişim, yaşayan bir dil için kaçınılmaz, devam eden bir akıştır. Diller bu süreçte, kimi unsurlarından feragat eder, kimini dönüştürür, kimini ise yeniler. Bu minvalde diller, bazı anlatım imkânları bakımından zenginleşirken bazıları bakımından zayıflar.

Türkçede geçmişten bu güne, birtakım işlevsel dil araçlarını kaybetmiş, o dil aracının fonksiyonunu gerçekleştirmek için yeni ve kimi zaman daha az kullanışlı işaretleyiciler üretmek zorunda kalmıştır. Bu unsurlardan biri de -sIn eki ve türevi -msIn ekidir. Eski Türkçede tanıklanabilen bu ekler, bugün ancak “-miş gibi yapmak” gibi bir sözdizimsel birlik ile sağlanabilen “bir eylemi yapar görünmek / yapar gibi yapmak, bir eyleme benzer bir eylem yapmak” anlamını tek başına karşılayabilen unsurlardır.

Çalışmada -sIn eki, Eski Türkçeden başlayarak *Divan ü Lügati't-Türk* (DLT), *Kutadgu Bilig* (KB), *Atebetü'l-Hakayık* (AH), *Kıyasü'l-Enbiya* (KE), *Mukaddimetü'l-Edeb* (ME) vb. Türk dili için temel teşkil eden metinlerin taranması ve “-miş gibi yapmak” kullanımlarının örnekleme dayanamaktadır. Söz konusu ek ile isimden isim yapan ve “benzerlik” anlamı veren Türkiye Türkçesindeki +sI/+msI/+mtrak ile sağlanan ilişkinin fiillerdeki görünümüne dikkat çekilmektedir. Türkiye Türkçesinin isimlerde benzerlik anlamında -sIn ile aynı kökten geldiği düşünülen eklerden faydalanmaya devam ettiği; ancak fiil benzerliğinde ayrı bir yol izlediği gösterilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Benzerlik, -miş gibi yapmak, -sIn eki, Türkiye Türkçesi.

“-MİŞ GİBİ YAPMAK” IN TURKISH: AFFIX -sIn

Abstract

Languages change under the influence of the least effort law, needs, language contact, substrate influence, regularization, and many other internal and external factors. For a living language, change is an inevitable, continuous process. Some of the elements of the language are rejected in this process, some are transformed, and some are renewed. Thus, languages are enriched in terms of some of their expression resources, and weakened in some others.

* Bu çalışma 15-18 Ekim 2015 tarihinde Çanakkale’de düzenlenen 8. Dünya Dili Türkçe Sempozyumu’nda sunulan “Türkçede Mış Gibi Yapmanın Yolları: -sIn Eki” adlı bildirinin güncellenerek geliştirilmesinden oluşmaktadır. Metinde alıntılanan örneklerde yazarların imlası esas alınmıştır.

* Prof. Dr.; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, mevhibecosar@hotmail.com.

From the past to the present, Turkish has also lost a number of functional language instruments, and was forced to generate new, sometimes less practical, markers for performing the function of the given language instrument. One of these elements is affix -sIn and its derivative affix -msIn. These affixes, witnessed in the Old Turkish, are the elements, which can express in a single word the meaning “to seem/appear to be doing an action, to do an action which resembles an action,” which today can be expressed only with a syntactic union such as “-miş gibi yapmak”.

In the research work, affix -sIn is studied, based on the examination of text, starting from the Old Turkish to Divanü Lügati't-Türk (DLT), Kutadgu Bilig (KB), Atebetü'l-Hakayık (AH), Kısasü'l-Enbiya (KE), Mukaddimetü'l-Edeb (ME), and other texts, which are fundamental for Turkish language; and on sampling of the use of the form “-miş gibi yapmak.” Attention is drawn to how the verbs reflect the relation, which uses the aforementioned affix to make nouns out of nouns, and gives the sense of “resemblance”, provided in Turkey Turkish by means of +sI/+msI/+mtrak. An effort was made to demonstrate the way Turkish continues to use affixes, which are believed to derive from the same root as -sIn in the sense of resemblance, but follows a different way in the verb resemblance.

Keywords: Resemblance, -miş gibi yapmak, affix -sIn, Turkey Turkish.

Mış gibi yapmak

Mış gibi yapmak; popüler kültürün yaşamı algılama ve yansıtma ifadelerinden biri, bir davranış kalıbına yönelik bir eleştiri biçimi midir? İletişim psikolojisi uzmanı Doğan Cüceloğlu (2005), *Mış Gibi Yaşamlar*¹ adlı kitabında özüne yabancılaşmış insanların oluşturduğu bir yaşamdan söz eder. “Yaşıyormuş gibi görünüp de aslında yaşamayanların yaşamı”dır bu.

Furkan Şener'in (2013) yaptığı “Bu Proje Olmazsa Olmaz” projesinde yöneltilen sorulara verilen cevaplardan biri de “hepimizmiş gibi yapıyoruz”² şeklindedir. Popüler müzikte ise bir Sezen Aksu şarkısında boy verir “miş gibi yapmak” ve olumsuzlanır:

“Bir daha bu ateşi yakmam

Giderken ardıma bakmam

Kapısına kilit vururum umudumun

Benmiş gibi yapmam

Sen yap, şov yapmam.”

¹Bu bağlamda Oya Alper tarafından Türkçeye *Mış Gibi* adıyla çevrilen Peter H. Reynolds'a (2014) ait *Ish*'de çocuk kitabı olarak bir başka örnek oluşturur. Eserin kahramanı, her şeyin resmini yapmayı her şeyden çok seven Ramon, ağabeyinin eleştirisi üzerine resim yapmaktan vazgeçer. Ancak kız kardeşinin ona “doğru” resim yapmaya çalışmasının anlamsız olduğunu; denizmiş gibi, dağmış gibi, balıklı gibi çizdiği tüm kendine özgü resimlerin ona zenginlik kattığını söylediği gün mutluluğu yeniden yakalar ve tekrar resim yapmaya başlar. Kitap tek doğru, tek güzel, kesin kurallar olmadığını öne sürer.

²Furkan Şener, insanların hayatındaki en önemli kavramların posterlerini yapma fikrinden hareketle gelişen söz konusu proje için insanlara “Senin olmazsa olmazın ne?” sorusunun yöneltildiğini ifade etmektedir. Muhatapların bağımsız verdikleri cevaplardan hareketle belirlenen 100 olmazsa olmaz, 100 kısa hikâye ve 100 posterde 25 Temmuz 2013'te bir araya getirilerek bütüncü oluşturulmuştur. Furkan Şener, poster yazısına “Sadece benim değil, neredeyse tüm internet kullanıcılarının devamlı yaptığı bir şey, “-miş gibi” yapmak.” cümlesi ile başlarken sanal âlem üzerinden “miş gibi yapmak” için sanal bir tutum göndermesi yapmaktadır.

Burada “mış gibi yapmamak” söz konusudur; bu olduğu gibi görünmenin “kendi” olarak kalmaktaki ısrarın, göze almanın karşılığıdır.³

Bir hadis-i şerifte “Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için, yarın ölecekmiş gibi âhret için çalışınız.” buyrulur. Mış gibi yapmak, ilhamını bu düsturdan mı almıştır bilinmez. Ancak mış gibi yapmak, W. Shakespeare’ın “Nasıl Hoşunuza Giderse” adlı oyununun 3. Bölüm 7. Trajedyasında “all the world a stage”⁴ cümlesinde mazeretini bulur. Zira mış gibi yapmak, kimi zaman öngörülse de çoğu zaman gerçeğin kıyısında bulunma; gerçeğe yaklaşma, onu taklit etme, olmaya ramak kalma, benzeme anlamlarına rağmen aslını aratma eleştirisine maruz bir ifadedir.

Sedat Maden, Yunancadan türemiş “drama” kelimesinin yapmak, etmek, eylemek anlamı taşıyan “dran”dan geldiğini; “bir şey yapmak”, “oynamak” anlamlarını karşıladığını, söyler. Türkçe karşılığı olmayan “dram” kelimesini, İngilizceden çeviri yoluyla “mış gibi yapmak” olarak tanımlar (2010: 504).

İngilizcede pretend⁵ kelimesi ile karşılanan ve “gerçek olmayan bir şeyle ilgili olarak “Bir şey öyle değilken öyleymiş gibi davranmak.” anlamında kullanılan bu yapı için bugün tek başına bir kelime yoktur. Türkçede fiil kök veya gövdelerinden sonra -miş eki, ardından gibi edatını takiben “yap-, davran-, görün-, ol-“ fiilleri ile kurulan cümlelerden ayrılarak kalıplaşan ve bugün sözlüklere henüz girmese de “yapay davranışları, yapay davranmayı” ifade etmek üzere deyimleşme sürecinde izleyebildiğimiz bu söz grubu vardır.

Türkçede benzerlik veya bir şeyden bulundurma anlamını ifade etmek üzere “misal, gibi” edatları başta olmak üzere “benzemek, okşamak, andırmak, (gibi) görünmek, çağrıştırmak” fiilleri yanı sıra “+lAyIn, +cIlAyIn, + sI, +msI, +mtrak” ekleri de kullanılır. İsimlerden sonra gelen ve “bir miktar bulundurma, -e yakın [acımsı, ekşimtirik, mavimsi], benzer [bencileyin, sulayın]” anlamları ile yeni isimler türeten bu ekler, çeşitli çalışmalarda ele

³Bu olumsuz değerlendirmelerin yanı sıra mış gibi davranmanın bir strateji olarak kullanılmasını öngörenler de vardır. Dr. Oya Torum Kaynak (2011), “Her şey ihtiyaçtan doğar. İhtiyaçları iyi anlamak da “mış gibi davranmayı” gerektirir.” diyerek mış gibi yapmayı empati yapmanın bir yolu olarak gösterir ve iş dünyasında başarı için bir yol olarak sunar. Ahmet Bülent (2014), Amy Cuddy’nin bir şeyi yapamaması da yapabiliyormuş gibi davranmayı aslında o şeyi yapmaya başlamanın ilk yolu, pozitif düşünmenin başlangıcı saydığını aktarır. Son olarak Nil Karabrahimgil (2016) de köşe yazısında mış gibi yapmayı erdem sayan bir yazı kaleme almıştır.

⁴Shakespeare (1994: 58): “Dünya bir sahnedir... / Bütün erkekler ve bütün kadınlar / Sadece birer oyuncu... / Girerler ve çıkarlar / Ve her biri birçok farklı role bürünür”. William Shakespeare, *As You Like It*, Penguin Books. İngilizce katkısı, örnek cümleler üzerinden mukayese için mış gibi yapısı ile ilgili verdiği destek için Doç. Dr. Mustafa Zeki Çıraklı’ya müteşekkirim.

⁵Pretend: to act as if something is true when it is not true. Ayrıntılı bilgi için bkz. (Oxford Learner's Dictionary 2005: 1193).

alınarak işlevleri ile ortaya konulmuştur. İsimlerden fiil türeten ve kısmen benzerlik ifade eden ekler de bu minvalde çalışmalara konu olmuştur.⁶

Eski Türkçeden beri +sİg, tali olarak da +çİg ekleri “gibi, benzer” anlamlarını verir. Gabain, *kulsıg* “köle gibi, kul gibi”, *begsig* “bey gibi, beye yakışır” örnekleri yanında -msİn- ekinin “yapar vs. gibi yapmak” anlamında olduğunu ve +m, +sı ve dönüşlülük eki -n’den meydana geldiğini söyler ve *kılımsın-* “yapar gibi yapmak”, *begimsin* “beylenmek, bey gibi davranmak”, *atakımsın-* “ün sahibi gibi davranmak” örneklerini verir (1988: 48).⁷

Korkmaz (2003: 120), +msA ekinin yapma veya olma ifade eden fiiller yapan, işleklik sahası geniş olmayan, ancak birkaç misalde görülen bir ek olduğunu belirtir ve “azımsa-, benimse-, iyimse-, küçümse-” örneklerini verir.

Banguoğlu (1990: 212), -İmsA- birleşik ekinin isimden fiil yapan bir addaşa örnek olduğunu düşünür. Az sayıda sıfatlara da gelen ekin *azımsamak*, *çoğumsamak*, *küçümsemek* gibi örneklerde benzerlik anlamı ile “öyle saymak” anlatımını korur der. Öte yandan farklı olarak eskiden beri yaygın olmayan ve yine bir tür benzerlik yapan (gibi saymak, gibi davranmak) anlamlarını veren fiiller yapan -İrgE- ekini Eski Türkçedeki *alpırkanmak*, *esirgemek*, *busurgamak* örnekleri ile gösterir. -İmsA- ve -İrgA- eklerinin hem isim hem fiil tabanlarından fiil yapmasına dikkat çeker.

Banguoğlu (1990: 224), benzerlik anlamında -sİ- ekinin daha çok dönüşlü fiil çatı ekleri ile uzatılmış örneklerini sayarken *yüksünme*, *tiksilmek*, *çoksunmak*, *ayıpsınmak*, *güçsünmek*, *zahmetsinmek* kelimelerine yer verir.

Tietze de azımsa-/azınsa- fillerini verirken Deny ve Banguoğlu’na atıfla -İmsA- ekinin “öyle görmek veya saymak” anlamları ile geçişli benzerlik fiilleri yapan -sİn- eki ile eşanlamlı olduğu görüşünü dile getirir. Eski Türkçedeki *begimsin-*, *büyükün-* (Tietze, 2002: 383)⁸ örneklerindeki mana farkına işaret eder (2002: 248).

⁶Ercilasun (2007)’de, birçok Türk lehçesinde benzerlik eklerinin başında kullanılan m sesinin niteliğini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında +(X)ms(X), +(X)mtrak, +(X)msA-, +(X)mtXI, +(X)msA-, +(X)msXy-, +msİrA- vb. ekleri ele alır ve farklı lehçelerdeki örneklerini karşılaştırır. Değerlendirme yaparken “Eklerin tamamında hâkim işlev “benzerlik” veya ona yakın bir işlevdir.” der. Paçacıoğlu (2011) da çalışmasında söz konusu ekin yaygın kabule göre olumsuzluk anlamı verdiğini, bunun yanında “gibi olmak” anlamı ile ikinci bir işlevi bulunduğunu belirtir.

⁷Korkmaz da çalışmasında (2003: 62) +(İ)msİ ekinin adlara, renk adlarına ve tat bildiren sıfatlara gelerek “benzerlik, andırma” anlamı veren sıfatlar türettiğini, bu birleşik ekin içindeki +sİ ekinin Eski Türkçede “gibilik, benzerlik” gösteren +sİg ekinin Türkiye Türkçesine uzanmış bir kalıntısı olduğunu belirtir. “Eski Türkçedeki addan fiil türeten +sİ- ekiyle fiilden ad türeten -g ekinin kaynaşmasından oluşan +sİg birleşik ekinin tarihi gelişme sürecinden geçmiş kalıntısı durumunda bir ektir. Addan “benzerlik, yakınlık, andırma” gösteren sıfatlar türetir; “buğdaysı gibi” der.

⁸Büyükün- örneği, “kendini büyük görmek, gururlanmak” anlamıyla -sİn ekinin “kendi kendini bir özellik donanmış görmek veya göstermek, öyle olmuşçasına davranmak” anlamında geçişsiz benzerlik yapan fiiller arasında burada da gösterilir.

Bu çalışmada söz konusu +/-sIn ekinin tespit edilen söz varlığı içinde yeri iki şekilde ele alınmıştır: Ekin isme veya fiile gelişi ve ekin kullanım biçimi.

1. Ekin Geldiği Kelime Kök Veya Gövdesi

1.1. İsim + sIn- Yapılı Fiiller

akılsın-: akıllı saymak:	“akıl-sın-dı, usluluk körgüzdi” ME 119-6
agırsın-: ağır ve zor saymak:	“artgaruturdı, ağır-sın-dı işni” ME 119-2
begsin-: beylik etmek:	“beglik kıldı anlar üze, beg-sindi anlarga” ME 170-2
sagırsın-: sağır gibi davranmak:	“sagırsındı er, sagırğa kasdı kendü özin er” ME 202-1
tagafulsın-: cahil görünmek:	“tagaful-sındı başka kasdı kendü özin” ME 205-2
tekesin-: teke gibi davranmak:	“tekesindi dişi keçi sarp-luk içinde” ME 222-5

1.2. Fiil + -sIn- Yapılı Fiiller

Bu yapıda yalnızca bir fiil örneklenmiştir. Ancak, um- fiilinin yanı sıra “umut etmek” anlamını taşıyan bir u- fiilinden türeyen um isim köküne -sun- ekinin gelmiş olabileceği de ihtimal olarak değerlendirilmelidir.

umsun-: umut etmek	“Aymışlar: Resul(14) ‘aleyhi’s-selam yarlıkadı: atam ‘Abdullah, anam Eymene bizge şefa’at kılğay tep umsunu(r) (15) erdiler, kaçan yüze vürüp yandım erse ün kopardılar.” KE 215v14
--------------------	---

1.3. Fiil + -omsIn- Yapılı Fiiller⁹

atakımsınmak ¹⁰ : ad, ün, ünlü olmaya çalışmak, yeltenmek:	EUTS-24
bagımsınmak ¹¹ : beylik taslamak, bey kılığına girmek, kendisini bey sanmak:	EUTS-37
alımsın-: alır gibi görünmek	“Ol mendin yarmak alımsındı.” DLT I. C. 20.
barımsın-: gider gibi görünmek	“Ol ewge barımsındı.” DLT II. C. 259.
bilemsin-/ bilimsin-: biler görünmek	“Ol biçek bilemsindi” DLT II. C. 260.

⁹Ercilasun, *Kıyasü'l- Enbiyâ*'da da -msi- ve -msin- ekleri vardır diyerek bu çalışma için de örnekleri tespit edilen külmüsi- “gülümsemek”, külimsin- gülümsemek” ve *Kutadgu Bilig*'de geçen işimsin- “eş tutmak, eş saymak” örneklerini verir (2007: 15). Clauson ise Eski Türkçenin Gramerinden hareketle bu hususta “-sı/-si- Benzerlik bildiren Fiiller türetir. -m fiilden isim yapma ekine dönüşlülük eki getirilerek yapılan fiillerin dışında pek karşımıza çıkmaz. işlek olmayan bir ektir.” demektedir (2007: 195).

¹⁰at + a - k + ı-: ün sahibi olmak, ünlenmek

¹¹beg + i - bey olmak

kaçürmsın-: kaçırır görünmek	“Ol anı kaçürmsındı.	DLT II. C. 261.
tarımsın-: ekin eker görünmek	“Ol tarığ tarımsındı.”	DLT II. C. 259
terimsın-: derer gibi görünmek	“Ol yarmak terimsındı.”	DLT II. C. 261
turumsın-: kalkar görünmek	“Ol yukaru turumsındı.”	DLT II. C. 260
yaramsın-: dalkavukluk etmek	“Ol manga yaramsındı.”	DLT II. C. 263

2. İşlev Bakımından Ekler

[mİş] gibi davranmak:

işimsin-¹²: eş saymak, arkadaş gibi davranmak

Neçe edgü tutsa özüng korku tur/İşimsinmegil sen kıya baknu tur. KB-4095

begimsın-: beylenmek, bey gibi davranmak EUTS-37

atakımsın-: ün sahibi gibi davranmak EUTS- 24

sagırsın-: sağır gibi davranmak “sagırsındı er, sagırğa kasdı kendü özin er” ME 202-1

tekesin-: teke gibi davranmak ME 222-5

kılımsın-: yapıyor gibi davranmak EUTS, 1741

çerigsın-: askermiş gibi davranmak KE 229v2

gibi görünmek:

tilemsın-: diler, ister gibi görünmek “Ol andın neng tilemsındı.” DLT II. C. 259.

yemsın-: yemeksizin yer gibi görünmek “Er aş yemsındı.” DLT III. C. 109

könülsın-: gönlü ısınmak, gönlü bağlanır gibi görünmek

“Nemrud aydı: yime yahşı tenri(7) Turur senin tenrin tep, müsülman bolguga könülsındı katındakılar unamadılar.” KE 43v7

alımsın-: alır gibi görünmek “Ol mendin yarmak alımsındı.” DLT I. C. 20

barımsın-: gider gibi görünmek “Ol ewge barımsındı.” DLT II. C. 259

bilemsın-/ bilimsın-: bilir görünmek “Ol biçek bilemsındı.” DLT II. C. 260.

kaçürmsın-: kaçırır görünmek “Ol anı kaçürmsındı.” DLT II. C. 261

keçürmsın-: geçer görünmek “Ol anıng yazukın keçürmsındı.” DLT II. C. 261

¹²iş + i – : eş olmak

kelimsin-: gelir görünmek	“Ol berü kelimsindi.” DLT II. C. 259
kirimsin-: girer görünmek	“Ol ewge kirimsindi.” DLT II. C. 260
ogramsın-: uğrar görünmek	“Ol sanga ogramsındı” DLT I. C. 253
suwgarımsın-: sular görünmek	“Ol at suwgarımsındı” DLT II. C. 202
tilemsin-: diler, ister gibi görünmek	“Ol andın neng tilemsindi.” DLT II. C. 259
todhgurumsın-: doyurur görünmek	“Ol anı todhgurumsındı.” DLT II. C. 263
turumsın-: kalkar görünmek	“Ol yukaru turumsındı.” DLT II. C. 260
saymak, kabul etmek:	
‘akılsın-: akıllı saymak	“akıl-sındı, usluluk körgüzdi” ME 119-6
agırsın-: ağır ve zor saymak	“artgaru turdı, ağırsındı işni” ME 119-2
ewsin-: evi benimsemek, kendi evi saymak	“Ol bu ewni ewsindi” DLT I. C. 253
işimsin-: eş saymak, arkadaş gibi davranmak	KB- ¹³

etmek

yaramsın-: dalkavukluk etmek	“Ol manga yaramsındı.” DLT II. C. 263
tabıbsın-: tabiblik etmek	“Otaçı-lik kıldı, emçi-lik kıldı, tabib-sindi darıldı” ME 182-2

Sonuç

Ahmet Bican Ercilasun’un Türk Lehçelerinden örneklerle değındiğı +(X)msA-, +(X)msXy-, +msİrA- ve Burhan Paçacıoğlu’nun üzerinde durduğu +sİrA ekleri yanında Clauson’un “Türkçede Sekizinci Yüzyıldan Önce Kullanılan Ekler” adlı çalışmasında yer verdiğı +sI ve +sIg ekleri, küçük anlam farkları ile Türkçede benzetmeye dayalı fiilleri ifade etmenin yollarını ortaya koyar. Araştırmacıların üzerinde hem fikir olduğu husus, eklerin temelinde “gibi, gibi olma, gibi hissetme” anlamı katan +sI ekinin varlığıdır.¹⁴

Ahmet Bican Ercilasun, Türkiye Türkçesinde +(X)msA- ekinin gösterimse- örneğinde “gösterir gibi davranmak”; +msİrA- ekinin Kırım Tatar Türkçesinde qayğımsıra- ve yuqumsıra- örneklerinde “kaygılanır gibi olmak” ve “çok uyku gelmesi, uyur gibi olmak”; Burhan Paçacıoğlu, +sİrA- ekinin Türkmen Türkçesinde arkayın+sıra- 'sakinmiş gibi davranmak',

¹³ iş + i – “eş olmak”

¹⁴ “-sı:-/si:- Benzerlik anlamında filler türetir: em->emsi:- “emer gibi görün-”. Daha çok dönüşlülük filleriyle kullanılır. 11. yüzyılda kullanımdan düşmüş olmalıdır. İsimden fil yapma eki olarak da kullanılır (Clauson 2007: 195).

duyum+sıra- 'duyar gibi olmak', akay+sıra- 'kendini erkek gibi görmek', kiyik+sire- 'geyik gibi olmak, vahşileşmek', örneklerine atıfta bulunarak benzerlik ifade eden fiillerin yapımında +sI ekinin varlığını vurgularlar.¹⁵

DLT'den beri metinlerle takip edilebilen +sIn eki de +msIn eki ile birlikte bu süreçte dâhil olur ve Türkiye Türkçesinde bugün yüksünmek ve zorsunmak ve hatta tiksünmek¹⁶ örnekleri ile bir kalıp ifade olan “-miş gibi yapmak” yapısının eski bir alternatifine işaret eder. Bu işaret, “bir şey öyle değilken öyleymiş gibi” yapmanın, davranmanın, saymanın, göstermenin dildeki macerasına bakmamıza vesile olur. Türkçenin bunu bir de +In eki ile yaptığının örnekleri ise bir yandan +sI kökünden kısmen ayrılığı gösterirken diğer yandan ek çeşitliliğinin de altını çizer. Bu bağlamda DLT'de örnekleri bulunan +sIn ile yapılan varyantları olması bakımından ayrıca dikkat çekicidir:

barın-: gider, varır görünmek	“Ol ewge barındı.”	DLT II. C. 141
kirin-: kendini girer göstermek	“Er ewge kirindi.”	DLT II. C. 15
suwgarun-: sular görünmek	“Ol at suwgarundi”	DLT II. C. 202
tartın-: götürür görünmek	“Ol ewgetarığ tartındı.”	DLT II. C. 240
todhgurun-: doyurur görünmek	“Ol karın todhgurundi.”	DLT II. C. 202
togran-: doğrar görünmek	“Ol özinge et tograndı.”	DLT II. C. 240

Kaynaklar

- BANGUOĞLU, T. (1990). *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BÜLENT, A. (2014). Bilmiyorsan... ‘Mış’ Gibi Yap. *Taraf Gazetesi*.< <http://arsiv.taraf.com.tr/haber-bilmiyorsan-mis-gibi-yap-151291/>> [20.09.2015]
- CLAUSON, S. G. (2007). Türkçede Sekizinci Yüzyıldan Önce Kullanılan Ekler. (Çev. Uluhan Özalan). *Dil Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 185-196.
- CÜCELOĞLU, D. (2005). *Mış Gibi Yaşamlar*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- ERCİLASUN, A. B. (2007). Türkçede Benzerlik Bildiren +m Morfemi. *Dil Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 9-20.
- GABAIN, A. V. (1988). *Eski Türkçenin Grameri*. (Çev. Mehmet AKALIN). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

¹⁵ Mehmet Özeren (2016), "Güneybatı içkilik ağızlarında bazen “+DAy, +DOy” eki yerine aynı görevde “+sIn, +sUn” eki de kullanıldığı görülmektedir: tow+sunkegen (dağ gibi gelen) (KDO - Cergetal, s. 148, 149)." demektedir.

¹⁶ **Tiksünmek:** Bir şey, bir kimse, bir düşünce vb.ni kötü, iğrenç veya aşağılık bularak ondan uzak durma duygusuna kapılmak, nefret etmek, ikrah etmek (Türkçe Sözlük 2005: 1982); **Yüksünmek:** üşenmek, tembellik etmek (Türkçe Sözlük 2005: 2207); **Zorsunmak:** yüksünmek, yapacağı işi ağır veya angarya kabul etmek (Türkçe Sözlük 2005: 2242).

- KARAIBRAHİMGİL, N. (2016). Mış Gibi Yapmanın Erdemi. *Hürriyet Gazetesi*. <http://sosyal.hurriyet.com.tr/yazar/nil-karaibrahimgil_113/mis-gibi-yapmanin-erdemi_40085208>, [20.05.2016]
- KORKMAZ, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- MADEN S. (2010). Türkçe Öğretiminde Drama Yönteminin Gerekliliği. *TÜBAR*, 27, 503-518.
- Oxford Learner's Dictionary (2005), England: Oxford.
- ÖZEREN, M. (2016). Kırgız Türkçesi Ağzlarında Hâl Eklerinin Kullanımı, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*. 56, 739-766.
- PAÇACIOĞLU, B. (2011). +sıra-/+sire- Ekinin Morfolojik Yapısı ve İşlevleri Üzerine. *TÜBAR*, 30, 311-317.
- REYNOLDS, P.H. (2014). *Mış Gibi-Ish*. (Çev. Oya Alper). İstanbul: Altın Çocuk Yayınları.
- SHEKESPEARE, W. (1994). *As You Like It*. Penguin Books.
- ŞENER, F. (2013). Bu proje olmazsa olmaz. <<http://furkansener.com/bu-proje-olmazsa-olmaz>> [20.10.2015].
- TIETZE, A. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Sözlüğü (A-E)*. İstanbul: Simurg Yayınları.
- TORUM, O. (2011). Empatinin Yolu ‘...mış’ Gibi Yapmaktan geçiyor. <<http://www.airporthaber.com/kose-yazilari/mis-gibi-yapmak-887y.html>>, [20.09.2015].
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.